

IGANDEETAN IRTETZEN DA

BIZKAIKO ETA GUIPUZKOAKO EUSKERAZ EGUINA

DOMEKETAN URTETEN DAU

1902-ko Otsailaren
9.ºEuskalerrian, iru peseta urtean.—Erdalerrian, sei peseta urtean.
Guei Bakocha, Chakur chiki bat.1902-ko Zezeillaren
9.º

IBAIZABAL-en Echea: Bilbon—Dendari Kalean (Calle de la Tendería) 19—Jaun José Astuy-renean.

Eskutitz edo karta guztiak zuzendu beitez artezkariaren echera: Tívoli, letra B, 2.º derecha.

EUTSI EUSKEREARI

Urrun, erbestian, neure Euskalerri kutunetik aldenduta nago: baiña, nire biotza zuen artean daukat.

¡Ene erritar maiteak! ¡Ai bazenkie zeuen zorientasuna! Baiña eztakizue, ta gueldiro gueldiro, zorientasun ori ezagutu orduko, galduko etedo-zuen bildurrez nago,

Gorbeia ganera igon, da euskaldun guztiak entzun al leikeen deadar bat eguin baneike: «Euskaldunak-esango neugegorde eguizue zeuen Euskera zaarra; ichi erdera-gogoa, ta biurtu zeuen biotza Euskera kutunagana. Erderea da zuen kalte garria.» ¿uste dozue eztiño dala benetan? Beguira Bizkaian bertan zeintzuk direan onenak, euskaldunak ala erdaldunak.

Euskalerriko umeak, euskerea galdu daitenean, erdaldunak baizen gaiztuak izango dira, erdereagaz gaiztakeria sartuko iakeelako.

Ezin beguitandu zinaik ee zein gaizto, zein santar, zein lotsabakotuta dagoan alde onetako jentea. Eguia da, ta esan bear da, onak be badagozala, baiña gucienak charrak. Eta au Espanian bertan.

¿Gura dozue erakusguei edo muestra bat? Ara emen: eztoa inor Elizara, ez jaiegunetan mezatara, guichiago arratzaldetan besperetara, eztago-ta. Edonok domeketan ta jaiegunetan, Gorpuzti edo Natibitate izan ta be, bearrean ekin daroa, soloan edo berak nai daben edo aldabentokian. Elizguizonari burula, Prailleari arrika, ta Elizgauzak berbaz baiño ezpada be ostikopetutea ezereztzat dauke; edo charrago dana, orrelango gaiztakeriren bat eguiten dabenak, zerbait gauza onen bat eguin dabela uste dau. Onelako jentiaz ¿zer eguin leike?

Ea bada, Euskaldun neure erritar maiteak, olanche Euskalerria ikusi nai ezpadozue, ichi erdere ta eutsi euskereari. Gure izkuntza maite onek eztauko erdere lango berba zikinik. Euskaldunak eurak be orrelango berba santar mada-rikatuak jaurti nai dabezenean,

erdereari ostu bear izaten deutesez.

Gorde ba, gorde, Euskaldunak, zuen euskera garbi garbia: berak zeuek gorde zaizen arrizku askotatik.

Ezta kalte chikia euskaldunentzako euren semeak soldau joan bear izatea, bada soldatutan ikasi daroez erdereaz batera guero nekez edo inoz be aztuko eztabezan ekandu gaiztuak.

Euskaldun gurasoak, beguira zelan asten dozuezan zuen semeak, zelango lotsa ta erakutsiakaz zuzenduten dozuezan landara gaztechuok. Soldautzako denporea etorri orduko sendotu euren arinak: iraatzi euren biotzetan Jaungoikoaren maitetasuna ta euskerearen zalelasuna, gaiztakeri usain barrik Jaunaren laguntasunaz echera biurtu daitezcan.

Azkenez, euskaldun maite kutun neure biotzekoak, nik eztot ezer balio: baiña zezerchu banintz, Euskalerriarentzako izango nintzake; euskerea ta Euskalerria daukadaz biotzean, neu eurakandik urrun egon arren. Nire eskuan balego, sutuko neukez euskaldun guztien biotzak, danak euskera zaarraren alde, bacoehak bere erara ta aldabentokian bear eguin eien.

¡Agur maiteak! ¡Agur lazta-nak! ¡Agur euskaldun kutunak! beste batera arte.

AKORDAGOITIA.

ICHORI GASHUAI

1

¡Kayolacho batian
choriya kantari
pipirripi eguinaz
triste baita ari!
beti beguira dago
kanpo ederrari,
Libertade onaren
beso zabalari.

2

Diyo:—Beti nago ni
erreja zuluhan
preso bat beselashen
kayola zokuan;
jein ongui bizi diran

daudenak kanpuan,
egatuaz gustora
nai duten lekuan!

3

¡Oh, Libertade gozo
eder ta maitia
nere dezioa da
zu-gana joatia!
¡ehori gasho onetzaz
kupitu zaitia!
¡jarren iriki zazu
kayolen atia!!

4

¿Noiz arkituko ote naiz
ni libertadian,
nai badet lurrian ta
nai badet aidian?
esperantza badaukat
ehit indar betian,
libratuko naizela
egunen batian.

JOSE ARTOLA

MENDIYAN

(Zortzikoa)

Bakar bakarrik nago
mendi muturrian,
buru utzik jarrita
tontor tontorrian;
¡Oh, zenbat pentsamentu
nere barrenian
ikusirik aimbeste
gauz eder aurrian.
Zelai, soro, belardi,
baso ta mendiak,
zubek zerate nere
leku maitiatyak;
pozturik jartzen zaizkit
biyotz ta beguiyak,
ikusirikan zubek
osoro egokiyak.

JOSE ARTOLA

ESTUALDIETAN

IV. Merke-usaiñean

(JARRAIPENA)

Eche atan (Okaranenean) jatordurik adiña eztabaida amabost bat egunetan euki eben senar-emazteak. Senarrak, Bilbora bizi izatera etorri bear ebela; emazteak, ezebela etorri bear. Senarrak, baserrian guizon baiño Bilbon zaldi izatea oba zala; emazteak, Micolás Bekolea lango

guizonak (au edozan Okaranen izena) baserrietan nunnai bizi zireala. Senarrak, Bilbon merkeago bizi zala Gobernadorea angula-jaten, Lemona-ko alkatea porra ta baba zaarra jaten baiño. Emazteak orduan Santiago *gloriosoari* bere senarraren buruko arguitasuna eskatuten eutsan.

Onelangosse matraka gogorrean igaro ebazan egun arek Okaranek, Bilborako guero baiño guero egarri sutuago eukala. Iluntze baten guciagoko barik emazteari asi jakon esaten: «Begoñan biar eria (1) dago ta Bilbora edo...»

—¿Zetara Bilbora? ¿Zetara eriarra? Salduteko eztaukak ezer, eure burua besterik ez; da ori ezteusk inok erosi gura izango. Ezer erosteko premiñarik echaukagu, dirurik bere ez.

—Ze barri dan jakin, urrengorako bere.

—¿Ze barri dan? Arratia-tik guichienez amasei guizon joango dozak: arek ekarriko deuezak barriak, zeinbatgura.

—¿Amasei guizon?

—Bai oguei bere.

—Nigaz orduan oguetabat izango dira.»

Gau atan asarre gorria izan eben senar-emazte arek. Santiago *gloriosoari* sei bidar guichienez dei eguin eutsan emazte errukarriak. Okaranek, guero damutuko baiakon be, birritan ezarri eutsan eskua bere bizi-lagun berakatz-atal maratz iasoari.

Goizean eche-ohdoko mendi-ganera eguzkia goratu-orduko eldu zan gure eria-zale au lengo bilbotarren zubi barrira, gaurko bilbotarren *punte nuevora*. Andik Begoñateka chacada baten eguin eban. Idi-beibigai-idizko-zezenko-urruza-chalasko ikusita, goizari luze erichola jatsi zan beñolako Restaurant-aldera; beguiratu eban barrura, ta inor be ez; eskaratzera, ta chota zuridun guizon bi ta bost edo sei neskato, batzuk chiztuka, beste batzuk oiuka, danak eskuartean zerbait ebela.

Amabi ta erdietarartetsu dendarik denda gauzak ikusten ibilli zan. Ez tot uste arduraz ezeri beguiratu eutsanik: denda-sarrera guztietan egoera bardintsua eguin eban: nai guitararak ikusi, nai liburuak begira-

(1) Astarloa-ren ustez berba au euskerazko garbia da ta erderazko *feria* emendisek dator.

tu, nai bonbil edo botellak begiztau, nai emakuma bizi-antzekoak agertu, nai Eibar-ko lan eder entzutetsuak begi-aurrean euki, bardin zan aren-tzat.

Ordua eldu zanean «eup» esanda sartu zan bazkalteguian, lengo aldian baiño eheketuago.

Bere ehatoak entzunda, neskatoa agertu zan, lenagokoa bera, ta berba onek esan ebazan:

—«Ezta etorri gaur zure laguna?

—Inor bear aljonat nik onelango leku baten bazkalduteko?

—Ez, baiña bakizu ba.

—«Sarri izaten don bera emen?

—Astean bein, ori guichien dala.

—Neu be Bilborako ustean naja-gon. Gure atsoak ehen gura, baiña geuk be *kontratista* edo izan bear jonagu.

—Ondo bizi dira emen kontra-tistak.

—Euren kokotari begiratu.

—«Ta zelan gura dozu bazkaldu?

—«Bazkaldu? Nik gogoz; da jakin daiñan, dendarik denda ibilliak edo eztaikit zek jigogo bat emon jeustan!!

—«Baiña zelan gura dozu: *á la car-la* ala osterantzean?

—«Kartetan eguiteko lagunik ez-taukadana ezton ikusten? «Ala biok musaldi bat eguita gura don?»

Neskatillea barre-santzoka abia zan.

«Neskato, ekarridan bazkaria—esan eutsan Okaranek—angula ta guzti, lenago leguez; asko ekarri guero, gose non-da.»

Zurru ta purru an ebillen guero gure Okaran, jaten ebana baiño jan gura ebana guciago zala.

Aldizka iru edo lau neskato urre-ratuten iakazan: nire ustez jaten ikus-tearren; bada Okaran-en aotik urte-niko berbak ezeben inor gortuko.

Neska deabru batek kafea ekartor-duan, chartreuse-ren ordeiz orioa ekarri eutsan.

«Zer derichazu Bilbo-ko bizi-mo-duari? itandu eutsan Okaran atariko batek.

—Ai Bilbo! Lenago jakin baneu, kokot-ertz au beteago neukan gaur.

—«Kontratista izatera eizatoz zeu e?

—Madrillen ministru baiño gurago dot emen kontratista izan: egui eguia. «Ze ordu dan bakizue?

—Ordu biak orainche. Eztaukazu priesarik oraindiño.

—Trenak iges eguin baleit, gure atsoak enenduke biar echean artuko ta goazan gueldi gueldi. Ta ¡jaleguia!! emen dagoan melokotoi eder au neuk jan-bearrean berari eroan bear deus-tsat, siniztu daiñan be. Eta i, neskato, kontua.

—Kontua ba bost peseta.

—«E?

—«Askot derichazu? Bilborako ondo merke da.

—«Bost gaur da lengo egunean pe-seta bana?

—A eskupekoa izan zan. Kontua aurretiaz eskaratzean *pagan* euskun zure lagunak.

—Santiago *gloriosoa* buru au oso-rik euki daidala.

—Etzaitez larritu orrenbeste. «Kon-tratista bati ze ardura deutso ango-lau peseta gaitik?

—Baiña nik euki ez bi baiño: bata bazkalduteko, trenerako bestea.

—Chalik edo ezer eztozu ekarri?

—«Chala? Neu naz ni chalik eta idirik eta astorik asko. Ona emen gorde dodan melokotoi au. Gorde zeñen kopako ori be. «Zeinbat orain bazkaria?

—Bost peseta, bardin orain be.

—Jakea ichiko deusuet gura ba-dozue, urren dan bategaz diru-empa-raua bialduarte.»

Mairik mai eroan eben barri au neskatoak. Agertu zan orduan gui-zon ondo jantzi bat (eztaikit nor zan) eta gure Okaran errukarriari esan eutsan:

«Erri; onenbeste guertatu liteke ta ez gueiegui estutu. Neronek pagatuko dizkizut bost pesetak. Zoaz echera garai onean ta eraman ezazu mer-chika au zure emaztearentzat. Orra duroa.»

Au esanda, etorri zan bideetatik alde eguiñ eban guipuzkoar zaldun arek.

A joan zanean, neskato gangar lotsabako batek zurrutada baten ko-pako guztia edan eraguiñ eutsan Okaran-i.

Urdailla barrezka ta beguiak ne-garrez, esker onak bustita, atara eba-zan Okaranek andik.

Achuri-ondora eldu zanean, char-treussetzako edariak esteetaragiño sarturiko guztia okatu edo errebesan eraguiñ eutsan. «Kitu orain», esan eban berak; agiñai *gustu* emon ba-deutset, urdaillari ez asko.

Echera elduta, emaztea ikusi eba-nean ¡Ai eheko arto-zati ederra!! esan eban Okaranek.

EKETAK

BASERRITARRENTZAT

Gaur amabost egun esaten guen-duan emen zelango lurra euki bear eban azpian satz-meteak; eta zelango ardurea artu bear zan meta onek guichika guichika isten daben ura zulo baten artzeko, guero beran meta ganera botateko; ta zelan ondo za-paldu bear zan satza kortatik metara eroan-orduan.

Gaurko berbaldian esango dogu zelan eguiñ meta ori ainbat ondoen. Lenengo ardurea da aro edo egural-di on bat autatu edo elejidutea kor-tako azpia atera ta metara eroateko. Euri-aldietan ezta atera bear azpia; artzen daben urak kalte baiño ez-teutso eguiten. Satzak ur guichi gura dau, berotuten asi arte.

Satz-pilloa kortatik urrean dagoa-nean, batzuk urkuluaz edo aguin-dun achurraz eroaten dabe azpia; orreta-ra, ezotasun edo umedadea galtzen dau ta ganera aizeak edo aireak erre-zago eskua ezarten deutso satzari.

Obe da zazki edo saran eroan urrean badago metea, ta urrineho egon ez-kero burdian eroan. Joan-etorri ba-kochean guciago eroateagaitik ez sa-katu satza saran edo burdian, beste-lan biajecho bat aurreratuteagaitik, bere uragaldu eraguingo jako ta esan guenduan leguez, ur orretan dago satzaren indarrik onena. Ainbat gui-chien galdu daiñan, sara edo burdi on-doan ipiñi leike satzik sikuena ta gane-aldera satzik bustiena; alan, onek azkenengo onek ichi leian ura, azpiko edo ondoko sikuak artuko dau, ta ezta ezer galduko.

Satz metea eguinda dagoanean, berotu eguiten da. Siku egon ezker-bero onek erre eguiten dau; agaitik ezo edo umedo euki bear da, erre barik, egosi daiten guichika guichika. Esan guenduan, bustiteko urik onena zala satzak berak isten dabena ta zulo edo pozuchu baten artu bear zana; baiña au euki ezik, beste edozein ure-gaz busti bear da noiz edo bein.

Erreta dagoan satza, ta beraz in-darrik eztaukana, siku egoten da zezpala leguez ta eskuetan artu ta sakatu ezker berealasse puskatuten da. Egosita dagoana barriz, gaztae barria leguez, ezo ezo, guizen, da bi-gun egoten da.

Satz eguiteak ardura fandiak bear dauz, bada bera da landaren janaria ta frutuen iturria. Abere edo gana-duai jateko ona ta ngaria emon ezke-ro ederto asi ta lodituten direala ba-daki ¡baserritarrak, eta agaitik jateko ori atundu edo preparatzeko kontuz da arduraz ibiltan da. Bada, ardura berean ibilli bear leuke landarai ja-teko ona emoteko, au da, satz on eder bat eguiteko.

ZUMELAGA.

ZER NAITASUNA

Entzun zadazu itz bat
Aingueru laztana,
Zu bezin ederrarik
Munduan eztana;
Ia aldentzen zaiten
Biotzeko pena
Nere bizi illtzeko
Sortu zitzaitena.
«Entzuten al dirazu?
Aurrik ederrena,
Nere biziak duen
Gauzik biarrena....
Naitasunaren kucha,
Jaun zerukuena,
Urria bezin ondo
Gorde zaituena;
Birtutea bazera
Zu zeraden dena
«Zergatik ez dirazu
Erantzun urrena?...
«Zer naigabezkoa dan
Zure luzapena!...
Sendagai izan zaito
Nere guitzarena
Ta nik izango zaitut
Beti maitiena;
Nere biziak izan

Ez dezan azkena,
Zerbait esan zadazu,
Zerutik irtena....
—Issildu zaitia bein
Berritzu kirtena.

RAMON GUEL BENZU

Donostia

ADISKIDE BI AUTUAN

KARTA AGUIRIA

Irugarrenez

L. ABADARI

Neure adiskide biotzekoa: Oraint-zuengo eskutitzan, alan-olan baño espadabe, agertu neutzun *zergai-tik* izan biaguendukeen euskalerritar abadeak euskeradunak ta eus-kalzaliak *lenengo* ta *bein*: (*geuk geu-re buruari sordentzagun aintzakota-sunagaitik*); esan daizudan gaur, *inoen onian daukagun eguin-biar bat edo batek*, beste onessen beste *eskatzen deuskun*, ala ez. Abade da-nak bat-bestetu guinaiz aldra bitan: *arima-zainak*, eta *arima-zain esdi-ranak* Lenengo pilloan dago euska-lerritar abadeetarik guciak; biga-rrenetarikoak banaka batzuk dira barriz. Onesegaitik *arima-zain* da-goanari noake orain; besteeri jago-keena labur eta erre esatakoa da-ta. Arima-saintasuna euki leike elizgui-zon batek Elizate edo parrokiaren baten, bai Nagosi edo bai Laguntza-lle izanik bertan; baita-be Guessote-gui edo Hospitale-n bateko abadeta-suna daukalako beragan; eta alan-goanai olangoa izan, zeuk dakizun lez gustiz ondo, beti dauko *domeka* ta *jai-osoetan beintzat* berbakizuna zuzendu biarra eliztarrai eliz-bako-chian *arima-zain* batek, Trento-ko Batzarrak erabagui eta geure Eli-zi ede obispadu-ko batzarrian be aguerturik daukogunez. Eta bai Trentokoak eta bai Vitoria-koak edo Gasteiz-ko batzarrak dirauskuna be-ra, ulertu badaigu egijari jagokan les.... *euskeriaren alde* dakogu; esa-tialez: euskal-erritar abadiak euskal-zaliak eta euskeradunak izateko be-ne benetan, badaukeela ona edo sus-traija Eliziaren erabaguietan be zergaitik eze Trento-ko Batzarrak diño, *arima-zainak* ikasbidesko jana-rija emon deijoela elistarrari erre-iruntziteko bestian «*QUICUMQUE paro-chiales vel alias.... ecclesias.... obli-nent.... PLEBES SIBI COMMISAS PRO-... EARUM CAPACITATE PASCANT*», len ira-kurri dogun les. Barriz, Elizti oneta-rako ikasbidezko agirijak daukazu Liburuaren 21.^{ren} orrijan, daukogu «2. Siendo un hecho indudable, gra-cias á Dios, según Nos hemos infor-mado en la Santa Pastoral Visita, (1) que en la mayor parte de las pobla-ciones de Guipúzcoa y Vizcaya, y principalmente en los caseríos, ape-

(1) Mariano Miguel Gómez, obispo de-ñaren Ukustaldija, Elizti onetanche, 188 aurretik.

nas se habla otro idioma que el vascuence, *encargamos* á los Párrocos y demás sacerdotes que, en la predicación del Santo Evangelio y explicación de la doctrina cristiana, se valgan del idioma usual en las respectivas localidades.» (Const. Sinod. Tit. III, n.º 2.) Au onelan izanik ba garimiazintasuna beragan daukanak (euskaraz jenterik geijenak dakijen lekuan) *erdera* ta *erdera* berbaldijak eginaz euki leike zabal-zabal eta kezka-baga bere barrua? Ondo, ziatz eta biardan bestian betetan dau beren eguinen nago-sijenetariko orrisse? Bai ala ez? *Ezetz* dericho zeure adiskide sintzo onessek; izan-arren.

ABADE-GAZTEA

(Zumatzetatik, I. 25, 1902.)

JUANCHO-BOTA

Juanchok San Antonioz igaz Urquiolan Zizpuruka esaten erantsan onelan: Laster San Juan eta au da eguraldia, Uste dot gueisso jarri dala eguzkia, Atzo danak nai eben argui eguiala, Arpegirik aguertu gaur eztagiuala, Zelan arrano eguin Jaungoikoak gustu Beian nai bada bero ta emen lañotu?

Praiskok albotik diño: jbero zetarako Otz bigun obe ez da erromeriako? —Etzenduke esango alakorik Praisko Buzenki nik edayran zor dodan saltzeko. —Alan da azkenengo urik zeuri igaz Emen edan ezkerre ezta egon nigaz. —Jesus! adiskidea, orrenbesteraño?

Zugandik enegana aldea badago, Urte bete zuk ura edan zenduala, Bost barriz nik ardaurik edan eztodala.

Orduan Praiskok emon eutsan bota andia, Ilteko ainbat urte eukan egarria Eta bere musturra sarturik agoan Eten бага drangaka iru minutoan Ekiñik, ichitean lo etzan zan landan, Arratsalde ta gaba an eguin ebazan.

Bai, Juanchok arrezkero dago bildurtua, Ardaugaz, nok sartu eutsan larakua; Galdurik anak eta galdurik burua, Eraguñik aibes te ordutako lua; Klink nozbait eguin arren, gaur oi dau neu-Eztakion larregui joan eztarririk. (rritik, Zeinbatak bear leuken ardurea izan, Ardaua neurtutako Juanchok daukan guisan FELIPE ARRESE TA BERTIA.

EUSKALDUN ERDALZALEA

ACHUR KERTENDUNA

I

—Ai beza Don Erlogio (1).
—Zer nai dek, Pauliño?
—Mesede bat eguingo balit..... be-dori erdalerrian ibillia da, ta erderaz ondo-samar dakiena badakit.
—Nik bai; etziok erderazko itz ba-kar bat ere, nik eztakidanik.
—¿Nola deritzaio ollandari erde-raz?
—Etzekiat otedan ere guero erde-razko ollandarik; baiña ago piska batian: ollarra dek *gallo*; olloa *galli-na*; ollaskoa *pollo*..... ¿ollanda?..... ia, bai..... *Pollina*.

(1) Don Eulogio.

—Milla esker; eta urte askoz iraun daguiola orrelako jakinduriak; agur ta ondo bizi.

II

Keriro tio: En un zestozareho de mimbres con soca atarao erremito á uste seis pollinas ya comerá uste de nuestra parte. De los buebos que amandao el mujer de Don Meterio y poner á nuestra gallina loca son, y abisamusté erresibo con este que mando carta que es onbre onrao Pro-vincia enpleao Peon caminero.

Su sobriño que le gusta

PAULIÑO.

III

Nere illoba Pauliño: Artu diat ire eskutitza, eta ikaratu nauk irakur-tzean bialtzen dizkidakela sei astaku-me, oraindik gueiago ikustean, asta-kume oien lekuan datozela saskian ollandak. ¿Nork ollanda aiek astaku-metu dizkik? Abill arduraz; bada bes-tela orrelako guizon jakintsu batek errez eori ere astakumetuko au *polli-no*-ren izenarekin; bada *polla*-tik *po-llina* baino errezago dek *Paulino*-tik *pollino* eguitea. ¿Naiko dek aditu as-takumearren izena? Ibilli, bada, ardu-raz; eta euskaldun bezela, mintzatu beti euskeraz euskaldunen artean.

Aditu ondo zer esaten dikan ire osaba

CHOMINEK.

IV

—¿Bai aldakizu Josepiñasi, Don Eu-logio eta Pauliñoren konturik?

—Bai, emakumea; egun auetan beste konturik aditzen ere eztegu.

—Nik uste nuan besterik zala gui-zon ori.

—Baita izan ere; ezta diruriena: aren erlojo-kateak, aren esan-naiak, eta aren arrokeriak..... ¿eta guero?..... ollandai astakumeak deitu.

—Bai bai, nik eztakit ori zer dan, ala kertena ala achurra.

—Nik bai, badakit, eta da *Achur kertenduna*.

P. M.

BERTSO-BATZALDIAK

Euskalerrian bertsoetara dagoan zaletasuna, ta IBAIZABAL-ek, urten da-benetik ona, alde guztietatik artu da-bezan bertso ugariak kontuan artu-rik, erabagui dogu batzaldiak eguitea Euskalerriko bertsoeguiñen artean.

Onak eguingo ditue bertsoak gueuk emen ipiñiko dogun guei edo asunto-aren ganean; plazo edo epe bat emongo iake bertsoak eguin eta ona bialtzeko; ta guztien artean onenak direan biai saria emongo iake. Ona emen baldintasunak:

1. Lenengo batzaldi onen gueia edo asuntua izango da «Taberneruen bizimodua»; gauza onen ganean ba-kochak esan bei derichona ta da-kiana.

2. Epe edo plazoa aste bete da; datorren domeka edo igandean bete-ko da beraz, ta gaur amabostean ar-guitaratuko dogu IBAIZABAL-en, emen-

goiko andia. Emenche dagoz Aingueru milla asko auspez lurrera makurturik, adoretan dabeela nik bu-larrean daukadan Jaun adoragarria. Daukat zeru eguiñik neure barrua bada daukat neugan Aingueru ta Santuak zeruan zorioneko eguiten dituana. Enaz onezkero autsa, enaz lurra, ezpada Jesu-Kristoren gorputza; bere parte naz. Jesu-Kristo naz. Bizi naz ni, baiña ez ni, bada bizi da nigaz Jesus; Jesu-Kristo bizi da nigan, neu bizi naz beragaz; ta eztago diferent-ziarik bioen artean. ¿Zer derichazue kristiñauak? ¿Ezte au mirari bat Jaunaren poderioak eguin ditue-netarik andiena, profetiak diñoan leguez? Bada ez-teutsuet esan Eskritura Santuetan, conzilio sagradue-tan, ta Eliza santako doktore edo irakasletan billatu-ko eztozuen gauzarik. Ezteutsuet esan zeuek, nik le-guez, sinistu eta jakin bear eztozuenik. Eguiak dira onek, gueure Erlijioe santuak irakutsi, ta guztiok sinistu bear doguzanak, salbauko bagara. Konde-rau eguizuez bada astiro, altara santura igoten do-zuenean, San Pablok diñoan leguez; ta ausse asko, izango da gueratuteko Jaun andi onen aurrean arri-tu, mututu, ta lurra baino umildeagorik. Ausse asko izango da ezagutu ta autortuteko, ezkareala ori lango Jaun bat guere bularren eukiten diña. Emendissek ezagutuko dogu Jaun andi orrek Sacramentu orretan gueure amodioz gueratu ta gneugana etorriagaz eguiten deuskun arrigarritzko mesede neurribaguea. Ta emendissek biztu ta animauko gara apainduteko gueure arima ta gorputzetako bikilekuak Santuen Santu orri jatorkon, ta orainehe bigarren puntuan

rutze gogorren ganean bota ebana. Onanche, Kris-tiñauak, predikaten eutseen San Pablo Apos-toluak Elizaren azikerako kristiñauai, adierazote-ko legue barriko misterio adoragarrien anditasuna; ta ausse gura neuke nik bere beguiratu deizuen zuek, altara santu orretara igoten dozuen bako-chean. Bada ause bakarrik derichat asko izango li-tekeala bear dan lotsaz eta errespetoagaz Jaun andi orri beguiratuta bildur santuz beterik beragana el-duteko. Alanche da, entzula maiteak. Ta ezpabere idigui deiguzan gueure arimako beguiak; biztu dei-gun gueure fedea; ta beguiratu instante baten al do-gun modu laburrean, nor edo zer dan ostiachu orre-tan adorau, ta gueure bularrean barruan sartuten doguna.

Da bada. ¡O espantau bitez zeruak! ¿nok esan leike, nok sinistu leike, fedeak berak irakatsiko ezpaleu? Da arako Jaun andi neurribaguea zeru lurra ezer ezetarik eguin zituana. Da arako Jaun bildurgarria, Dilubioko uriola orubelagaz lurra guztia ondatu, ta zerutik bialduko su garragaz Sodoma eta Gomorra auts biortu zituana. Da arako Jaun altsu edo podero-so, Faraon ta bere ejerzitua ichaso gorrian ito zituana, Da arako Jaun ikaragarria, beguirakuna bategaz lu-rra guztia bildurtu, eta mendirik altuenai ukutuchu bategaz kea bota eraguiten deitsena. Da arako Zeru lurren Jaubea, zeini obedietan deutseen munduko erregue, andiki, aberatz, pobre, ta izatea daukeen guztiak. Da arako Zeru zabalak estu datorkiozan Jaungoiko neurribaga, kabu-baga, asiera ez azken

go guizon euskera-zale batzuk emongo daben erabagüia.

3. Lenengoari edo onenari emongo iako saritzat *Parnasorako bidea* derichon liburua, guztia bertso ederrretan Eusebio Azkuek eguin ebana, ta ganera IBAIZABAL-en suskriizioa urte guztirako; bigarrenari, esan dogun liburu «Parnasorako bidea».

4. Euskalerrrian ia entzute andia dauken poeta edo bertsoeguiak ezinleikez sartu batzaldietan; ez-etzagunentzat asmatu dira onek.

5. Ez etorri, mutillak, negarrez edo serio; bertso alai edo alegreak eguin eizuez. Barre eguin daigun, negar gueuk gura eztogula eguin bear izaten dogu, gura dogun baiño sarriago-ta.

ASTEKO BERRIAK

AITA GUREA EUSKERAZ JERUSALEN-ERA.

Lengoan esaten guendunez, Bilbon *Centro Vasco* derichon Batzokiak asi dau suskriizioa, Jerusalem-era burdin-orri baten iraatsita bialdu bear dan *Aita gurea* eguiteko.

Euskerearen goratasuneko eguiten direan gauza guztietan, zetan esanik eztago guertu egongo dala beti lagunduteko Euskalerrrian euskera utsez arguia ikusten daben periodiku bakar au. Beraz, emen gueukaz lagun Bilbo-ko *Centro Vasco*-k.

Ea gauza eder bat eguiten dogun euskaldunak, ara Errialde Santara

doazanak, jakieran au lango Erri chiki batek bialdu dabela obari edo emoi ain ederra, esan daien beti leguez: Euskalerrria gorputzez chikia, baiña arimaz edo gogoz andia.

Ez aztu, bakoçhak emon daikena erreal bat dala gueien. Jakiña da Bilboko iru edo lau aberatzek emongo leukeela orretarako bear dan guztia, baiña *Centro Vasco*-k gura dau, emoi ori eztaizela izan lau edo bostena, euskaldun guztiena baiño, ta orregaitik erabagui dan bakoçhak erreal bat baiño gueiago eztaizala emon.

Asmo eder kristiñau onetarako batzen dana ipiñiko dogu astean astean. Gaur esan daikegu:

IBAIZABAL-ek, bera arguitara aterateko izan zirean diru-emoille edo akzionisten izenean, eta bere artezkari ta azaldarien izenean, bakoçhari erreal bat jota, 68 erreal edo 17 peseta.

Daranatz jauna, Baiona-ko Obispoaren eskutizlari edo sekretarioa, gure IBAIZABAL-gandik jakin ebanean asmo onen barri, asi zan batzen dirua ta eskutiz baten jakin-eraguiten deutso *Centro Vasco*-ren Buruzaguiari eun *libera* edo *franko* daukazala bilduta.

¡Aurrera, euskaldunak!

IZKIRIMIRIAK

—¡Don Inisiocho, atoz onera, nere maitia!—esaten zion emakume batek lau bost urteko aurrari.

—¿Zer? ¿Ori lango mutill koskor bateri Don ta guzi deitzen diozu?

—Don ta guzi, jauna; ala jarri zion izena apaizak bateatu zanean.

—Ezin izan liteke ori.

—Bai jauna; gu lango pobreaki orlango farrak eguiten zaigute.

—¿Noiz jaio zan ba aurr ori.

—Urriaren bederatzian.

Echeratu zanean Jaun ura, artu zuen egunari edo kalendariora, eta beguiratu zuen urriaren bederatzigarren eguneko santueri, eta arkitu zuen zala *Dionisio* Areopajita; emakumearen *Don Inisio*.

Ch

—¿Guizona, noz pagauko deustazu nigaz daukazun kontua?

—¿Noz? ¿Nik zer dakit? ¿Profetia nazala uste aldozu?

IGARKIZUNAK

I

Zer dala ta zer dala
Egunez okelaz (1) beterik
Gauean aoa zabalik.

II

Euskal mendietako
Arbola bat bi-a,
Eta iru ta lana
Arotzaren gneia,
Erromeri lekua
Da barriz *guzlia*;
Igarten ezpadozu
Etzara zolia.

B.

(1) Okelaz edo araguiz

III

ill zi ill
zi

GUEL BENZU.

Lengo astekoen epaiak: Lenengoa, IBAIZABAL; bigarrena, *Gatz-erdi pare bat*.

Lenengoaren epaia bialdu dabe, Donostiatik norbaitek era onetan polito ipinita:

Iru lau arkitutzen
Baziñan oyian,
Guri, guri gustora
Atsedean betian,
Ez uste beste enbat
Dana ren urian
Zebillela azkantza
Azmatu nayian;
Baizikan zu zinaden
Modu berdinian
Zegoen IBAIZABAL
Asma zubenian.

JULIK.

Eta Eibar-tik E. U.-K

Lengo astean artu guenduzan aurreragokoen epaiak Durangoko Chominegandik eta beste norbaitegandik; baiña berandu eldu iakuzan periodikuan ipinteko. Eguastenerako bialdu bear dira.

LA EDITORIAL VIZCAINA derichon moldagintzan
Gran Via, 26 eta Ledesma, 15.

baguea. Baia nora noa Kristiñauak? Esan daigun beingoan. Da bada ostiachu orretan dagoana Jesús gueure Salbatzailea, zeinen izen santura bear dituez belauak biurtu zeruban, lurrean, ta infernua, bertan dagozan guñhokoak, *In nomine Jesu omne genu flectatur celestium*..... Da ostia orretan artuten doguna arako Aita eternoen Seme, Ama birjiniñen sabelean gueure amodioz guizon eguin, kurutze gogorren ganean gure pekatuakaitik bizitzia emon, Aingueruak eta Santuak-ganik adoradurik zeru ederrean bizi, ta juizioko egunean mundua juzguetan etorriko dana.

¡O neure Jaungoiko andia, ta zein miragarriak direan berorren jakituria zabaleko obra, edo eguiñenak! Andiak dira benetan denpora guztietan eguin dituan mirariak, guztiz dira arrigarriak; ta eurretan da aguiñ berorren poderio ta eskubide parebagea. Baiña ez obeto inumbere, berorren bizi barrenean altara orretan ipiñi eban ogui santu orretan baiño, bada orche batu, eta barrirazu zituan guztiak, profetiak diñoan leguez. *Memoriam fecit mirabilium suorum*..... Alainche da Kristiñauak. Arako munduen asikieran guizon errubaguiñen alimenturako paradisuen erdian ipiñi eban bizitzako arbolea: Melkisedek eskeiñi eban oguia ta ardaozko sakripizioa; Elías profetiari Aingueruen bitartekoz bialdu eutsan auts-ogui misterioso; eta Israeli desiertuan emon eutsan zeruko mana gozoa, etzirean altara orretan guri emoten deuskun ogui santu orren keriza illun bat baiño. Eztaukadaz-azturik arako Moisesen zigorrak sugue biurturik eguin zituban arrigarritzko mirariak; go-

muta dot Aaronen makilla sikuak bota zituan lora eder miragarritzkoak; gogoan daukat Kanaako ezteguetan ura ardao biurtuagaz Jaunak eguin eban mirari andia; ondo dakit arako bost ogui ta arrain bigaz Jaunak desiertuan eguin ebana; baiña enabe ikaratuten onek, eta beste esateko astirik eztaukadan, Jaunak anchiña eguiñiko mirari guztiak. Bakarrik ikaratuten nau ezagutu ta ikusteak gura izan ebala guertu Jaungoiko batek ostia orren chikartasunean gueure janari ta edari eguiñik. Bakarrik ikaratuten nau entzuteak eguia bera dan Salbatzaillén aotik, artu ta jan daigula: *accipite, et manducate*. Bakarrik ikaratuten nau entzuteak Sakramentu orretan Jesús beraren aragui ta odol eguiazkoa, gueure eguiazko janari ta edari eguiñik. *Caro mea vere est cibus; et sanguis meus vere est potus*.

Da benetan Kristiñauak. ¿Nor ezta ikaraz eta arritasunez beteko, arako Kafarnaungo ikaslak leguez, bardin bagako mirari onen aurrean? ¿Jaungoiko baten anditasuna, Jesu-Kristo bera, ogui ta ardao puska baten irudian, lurrezko guizon baten alimentu eguiñik? ¿Beguiratu dozue iñoiz, entzula maiteak, zer dan ikaragarritzko mirari au? Esan eguidazue benetan: ¿Jarri zaree iñoiz pentzetan komulgau ezkerro, zer jazo dan zeuekaz; edo konsiderau dozue iñoiz, nor edo zer daukazuen ez zeuen echean, zeuen alboan, edo zeuen laguntasunean, ezpada zeuen bularrean, zeuen barruan, ta zeuekaz bat eguiñik? Errezkiro bada esan deizue ardua bagarik; emeneche daukat neure barruan arako zeru zabalak estu datorkiozan Jaun-